

Vešel do svého bytu a hluboký, úlevný vzdech, který ze sebe vydal, byl příznačný pro člověka, jemuž byl poustevnický život trvalým pokušením. Jeho bratr Irwin, náchylný k pocitu, že na tom nese jistou vinu, mnohokrát tvrdil, že důvod Normanova ztroskotání, plytkosti jeho vztahů s lidmi, spočívá v jeho lásce k samotě. Ten by takové tvrzení nikdy nevyvracel. Teď ze sebe shodil svůj velký, zaprášený oblek a začal si do vany napouštět horkou vodu. Netušil, proč je takový. Svě povaze, svému naturelu, nikdy nerozuměl. Když byl ještě dítě, jevil se převážně jako šťastná bytost. Často se dokázal zasnít a oddávat konvenčně romantickým představám. Vlastně jim podléhal doteď. To vnitřní pnutí, jež ho provázelo až do dospělosti, pokládal zprvu za normální průvodní jev osobnostního vývoje, i když později ho přece jen poněkud mátl. Nyní už na něj samozřejmě bolest, kterou mu působilo, krutě doléhala, ale nedovedl si představit, jak to ovlivní jeho osobnost.

Vstoupil do vany a připustil do ní trochu studené vody. Když mu pak koupel připadala teplotně akorát, ponořil do ní svoje hubené, hustě ochlupené tělo a začal pohledem projíždět škvíry mezi dlaždičkami obkladu. Smutek – ten pocit zažíval už desettisíckrát. Stejně jako každý nádech musí zákonitě střídat výdech, chápal ho jako logický následek každého návalu štěstí.

Líně se mydlil a vybavoval si přitom příklady.

Když mu bylo pět let a jeho bratrovi osm, přivála jim jednou silná sněhová bouře do nevelkého města v Connecticutu, kde žili u svých prarodičů, jejich otce. Byl to populární prodejce a lidé znalí věci ho pokládali za vyloženého flákače. Ale když se objevil v uzavřeném, vyhřátém domě plném laciných serepetiček a různé za sklem vystavené veteše, voněl chladným povětrím a v kučeravých černých vlasech mu roztával sněh. Vyprávěl fantastické příběhy ze světa, ve kterém se pohyboval, kdežto ti dva staroušci, jeho rodiče, jenom v šeru smutně kvokali. A potom v noci chlapce probudil a vyvedl je na dvůr mezi mihotavé bílé vločky, vzal je za ruce a tančil s nimi a pokřikoval pod sněhem obtěžkanými větvemi. A když později usínali, trvalo dlouho, než se jim srdíčka zase ustálila v přijatelném tepotu. V Normanově hlavičce rozkvétaly a hned se zase zavíraly velké věci a ozvěna hlasu toho divocha jako by chlapcovo srdce proplachovala sladce pálivou šťávou. Ale když se probudil do šedivého dne, byl už jeho otec pryč a svět jen opatrně našlapoval po zasmušilé krustě mrtvě ztuhlého sněhu. Trvalo pak hodnou chvíli, než se mu do mysli vrátil obvyklý vyrovnaný klid.

Nořivě sklouzl tělem do teplé, napěněné vody, takže mu z ní koukala jen hlava a kostnatá kolena.

Jednou si přes víkend stačil přečíst *Na větrné hůrce* Emily Brontëové a v pondělí ráno odcházel do školy připravený nechat se okouzlit jakoukoli heroinou, ovšem dočkal se pouze toho, že dívka v lavici před ním, kterou už několik měsíců obdivoval, se v jedné chvíli hlasitě upšoukla, což ho

málem zabilo a celý následující týden pak s nikým nepromluvil ani slovo. Jindy se upřímně zasmál velmi podařenému vtipu o černoších, který na jakémsi večírku vyprávěl jeho bratr Irwin, ale hned další den se stal svědkem toho, jak několik bělochů kope nějakého černocho do zadku, a pak se delší dobu nedokázal smát vůbec ničemu. Zkoušel studovat na několika univerzitách, vždycky s naivním očekáváním úžasné zkušenosti, ale pokaždé narazil na nějaké neřešitelné byrokratické problémy s kredity. Upřímně si hledal cestu k Bohu, ale nacházel pouze suchou teologii. Několikrát se v očekávání čehosi velkolepého pokoušel vzlétnout na vrtkavých i mocných křídlech sexuální žádostivosti, ale vždycky to skončilo jen přízemním vybitím energie. Párkrát se s rozechvělou nadějí snažil povznést přátelský vztah na cosi vyššího, ale nikdo nedokázal pochopit, oč mu vlastně jde. Jeho současná osamocenost byla důsledkem jeho příznačného metabolismu, onoho setrvalého vdechování radosti a vydechování smutku. Naučil se dýchat mělce, a ty dvě činnosti nakonec milosrdně splynuly do melancholické spokojenosti. Nechápal, proč se bolest vůbec snaží prolomit tak křehkou bariéru. „Jsem malý člověk s omezenými možnostmi,“ definoval sám sebe. A to zjištění mu přinášelo úlevu.

Otřel se ručníkem, na kterém bylo vyraženo jméno hotelu, který několik měsíců vlastnil jeho bratr. Osušený a rozehřátý, už v pyžamu a starobylém flanelovém županu, zašel do kuchyňky a otevřel si konzervu s chilli con carne. Ohříval si to na pánvičce, vstoje míchal ten pokrm lžící a přitom si pobrukoval jakousi melodii. Jeho budík tikavě

konkuroval elektricky poháněným hodinám pověšeným na zdi. Dole, o čtyři patra níž, dopravně ševalila Lexington Avenue. Zkoušel ten tichý hukot překrýt svým prozpěvováním. V nose ho zaštipala papriková vůně chilli. A najednou se mu to jeho broukání znechutilo. Začal být neobvykle protivný sám sobě, což ho až mátklo, a když posléze jedl, před sebou rozložené noviny, snažil se to mírné rozladění zahnat. Pak bylo třeba umýt nádobí, a on si při tom představoval sám sebe, zamračeného hubeňourka, idiotsky poklidného, hermeticky uzavřeného v jakémsi glóbu, jehož tenké stěny mu mihotavě mlžily barevný svět venku.

Potom se chvíli probíral knihami, vyrovnanými na poličkách. Skončily tam pozůstatky mnoha jeho předchozích zájmů: knihy o hebrejské teologii, lékařské učebnice věnované anatomii nohy a ortodontickým technikám, ilustrované dějiny byzantského umění, výbory anglické poezie, antologie povídek napsaných ve dvacátém století. Rozhodl se pro něco uspávacího; sáhl po knize s vínově červenými deskami, odnesl si ji k posteli, ulehl a namátkou otevřel kapitolu věnovanou anatomii metatarsu, to jest nártu.

Dole na ulici hřmotily, troubily a skřípavě brzdily auta a autobusy, k němu nahoru to však doléhalo jen tlumeně; občas až k jeho oknu málem zalétlo lidské volání, ale než dorazilo až k němu, odumřelo. To všechno však pro něj bylo vlastně stejně tichem. Přestože se narodil v malém městě, byl od dětství zvyklý na velkoměstský hukot a pamatoval si, jak rušivě na něj působilo ticho kolem, když se ocitl na venkově.

Když se mu začaly klížit oči, zhasnul a do jeho představ se automaticky vkrádalo snění, jemuž na chvíli podléhal i během dne. Týkalo se jeho otce. Věděl, že to není opravdový sen, stejně jako si uvědomoval, že se mu něco skutečně jen zdá, i když to hluboce prožívá a splývá to s tepem jeho srdce. Ne, tohle jeho oblíbené snění bylo jen dalším uspávacím prostředkem, který pro něj zvedal oponu spánku. Jako dítěti pohádka na dobrou noc vetklo i jemu ve tmě do tváře úsměv. Schoulil se do tatínkovy mohutné náruče a celý svět se proměnil v jeho vlastní dětské hřiště.

A jako obvykle vzápětí usnul. Avšak celou noc jako by si uvědomoval ten trvalý šum zdola a jako z dálky slyšel povědomé hlasy. V ulitě jeho spánku se objevila drobná prasklinka a on se ji marně pokoušel zacelit. Ráno se probudil celý znavený a na nový den se vůbec netěšil.

Díky Bohu za takovýhle den! Sama Mottova ulice vypadala v tom jasném, průzračném ovzduší docela obstojně. Ošuntělé krámky s potravinami, stánek se zeleninou s hromadami poházených přepravek, odpadní strouhy ucpané papíry a pomerančovými slupkami, dokonce i přelidněné, pokřivené, úzké baráky – to všechno působilo v ranních paprscích a stínech téměř exotickým dojmem. Přibouchnuté vchodové dveře okolních domů probouzely zvědavost, a ramena matek, tlačících před sebou kočárky s dětmi obloženými nákupem, zlehka ovíval svěží vzduch. Normanovi začalo připadat, že tenhle den se mu možná přece jen podaří ve zdraví přežít.

Vešel do jednoho tmavozeleného domu, prošel chodbou kolem několika nádob na odpadky a opuštěného skládacího golfáče a začal vystupovat po schodech.

Pan Basellecci byl muž těžko určitelného věku.

„Dobré ráno, pane Moonbloom. To máme pěkný den, co?“ Bezbarvý masitý obličej, vlnité šedivé vlasy, rozvážené hnědé oči za sklem brýlí, to vše dohromady z něj na pohled činilo mimořádného klidáse. Pokynul Normanovi, aby opustil nepříjemný odér chodby a vstoupil do bytu provoněného čerstvě namletou kávou. „Zrovna se chystám posnídat. Nedáte si se mnou šálek dobré italské kávy? Zjišťuji, že po ránu do sebe žaludek nemůže dostat nic lepšího.“

„Voní to tu krásně,“ konstatoval Norman, když se usadil v titěrné kuchyňce. Naneštěstí přímo proti komůrce, která byla toaletou. Pootevřenými dveřmi tam byla vidět masivní dřevěná nádržka umístěná přímo nad mísou, jež pak silně připomínala spíš sedačku v mučírně. Na jedné straně tam byla zeď nebezpečně vyboulená, jako by na ni z druhé strany tlačila spousta vody, a Norman se neubráníl představě, jak na té míse sedí Basellecci se spuštěnými kalhotami a ta zeď najednou povolí a toho chudáka zaplaví příval vody a utopí ho.

„Je to můj... jak tomu říkáte – životabudič? Dobrá káva – ta musí být k mání všude, kam mě nohy zanesou. Člověk by měl vždycky zachovávat jistou úroveň. Tady se pije hlavně rozpustná káva, co se zřejmě dělá z vysušeného lógru, co zbude v neumytých hrnečcích. Já si svůj kávovar dovez do Clevelandu rovnou z Florencie, z Clevelandu jsem si ho převezl do Detroitu a potom z Detroitu sem.“ Potěšeně si hrál se šálky a podšálky a chlubil se při tom: „Konviček na kávu mám spoustu – střídám je jako oblečení. Různě velkých – měděných, cínových, hliníkových. Káva, to je moje neřest. Ale neškodná – nebo ne?“

„Určitě,“ souhlasil Norman. Divil se, jak může být tenhle byt tak čistý, když je v domě jinak tolik špíny a nepořádku.

Kávu mu pak Basellecci naléval přímo s grácií – rafinovaně měnil výšku konvice, z jejíž hubice do šálku elegantně prýštil hnědočerný mok. „Káva je prostě káva,“ povzdechl si nakonec. Znělo to jako díkůvzdání.

„Mmmmm,“ zareagoval Norman slastně, když usrkl první doušek nápoje, jehož chuť nijak nezrazovala příslib jeho

vůně. Pečlivě se střehl, aby jeho oči nebloudily směrem k té strašné toaletě. „Ta vaše káva, to je opravdu něco, pane Basellecci.“

„Někdo pije ráno kávu s mlékem. Já nikoli. Jistě – večer si do ní občas kápnu trošku anýzovky nebo jiného likéru, ale normálně...“

„A co vaše pedagogické působení – spokojenost?“ Norman se opřel v křesle a sáhl do náprsní kapsy pro bloček s kvitancemi.

„Ale ano – *grazie, bene, bene*. Jedině že někteří moji... studenti... oni málo pracují, jsou to lajdáci. Není mi jasné, proč se tam vůbec vyskytují. Nemají zájem. Ta jejich výslovnost – něco hrozného! Je jim zcela jedno, jak slova vznikají, jak jsou složená. Každé slovo má přece nějaký tvar, strukturu, že ano. Italština je krásný jazyk, když se jím mluví *hezky*. Takový Ital, druhá či třetí generace, on by si rád svůj jazyk – jak to říct... vyspravil? Ale to vůbec není snadné – těch dialektů, těch podivných akcentů! Třeba Italové, jejichž rodiče sem emigrovali například z Bari – jejich italština zní spíš jako čínština. Nebo třeba ten bucharský akcent Siciliánů! Říkám jim: ‚Neříkejte nikde, že mluvíte italsky. Dělejte, že jste o tom jazyce nikdy neslyšeli, a začněte se ho učit jako cizí jazyk. Žádné *grejcie, prejgou, bouna sejra*.‘ Basellecci rozevřel prsty do vějíře, aby tu samohláskovou hrůzu podtrhl. Jeho hlas zněl trochu chraplavě. V jedné ruce držel šálek s kávou, druhou vášnivě gestikuloval, posedlý svým svatým tématem, jinak neutrální tvář náhle vyloženě zjasněnou. „Vyslovovat *hezky* přesně, pečlivě – *im-per-me-Á-bile*...“ Podíval se láskyplně

na Normana, jako by po něm chtěl, aby si tu krásu opravdu vychutnal. „To je *pršiplášt'*“, vysvětloval vstřícně.

„Jazyk Dantův,“ poznamenal Norman, aby se nějak revanšoval za tu kávu.

„Ach ano,“ povzdechl si Basellecci a zbožně pokýval hlavou. Norman si odkašlal a sáhl po propisce.

Basellecci vystoupil ze svého oblaku, nohama napřed, z kapsy vytáhl sklapovací peněženku a obezřele do ní nahlédl. „A co ta zed' tady?“ zeptal se a vrátil se k původní podobě vztahu mezi nimi.

Norman vstal a pokročil směrem k toaletě s profesionálně skeptickým výrazem ve tváři, naznačujícím, že v nájemníkově stížnostním dotazu je možná něco nerozumného. Donutil se na tu opuchlou stěnu sáhnout. Byla jaksi změkklá a trochu vlhká. Potlačil žoviální poznámku. „No – já nevím...“

„Já mám pořád zácpu,“ postěžoval si hněvivě Basellecci. „Vysedávám tam, koukám na tu strašnou výduť a nemám klid. Brzy z toho budu jistě marod, ale pak to snad musím dát k soudu. Udělejte s tím něco, prosím vás.“

„Ten dům je prostě už starý, pane Basellecci. Ale ano, já s tím něco provedu.“

„Provedete, provedete... Co jako? To vyboulení je naprosto jasně vidět, člověk na to nepotřebuje žádnou lupu. Jen si to zkuste. Zavřete si dveře a chvíli tam sed'te. Budete se bát pohnout!“

„Dobrá, dobrá, pane Basellecci – nerozčilujte se,“ chlácholil ho Norman. Při představě, že tam dřepí se spuštěnými kalhotami, mu málem vstávaly všechny vlasy na hlavě. „Pošlu sem někoho, aby se na to mrknul.“

„Budu vás žalovat kvůli duševnímu stresu a léčebným výdajům!“

„Ale prosím vás... něco s tím provedeme. Uklidněte se.“ To nebyla právě nejšťastnější formulace, uvědomil si vzápětí, a obličej se mu zkřivil v provinilé grimase.

„Uklidněte se... Jak se asi mám uklidnit? Už mi z toho přestává fungovat svěrač, abyste věděl. Přece toho nechci zase tolik. Tohle je docela obyčejný dům, já vím. Žádný palác. A já jsem docela obyčejný člověk. Skromný. Nečekám dole portýra, ani výtah, ani klimatizaci v bytě nebo koberce ode zdi ke zdi. Jsem připravený potýkat se s různou drobnou havětí, nestěžuju si, že mi jde otevřít jenom jedno okno a u sporáku funguje jenom jeden hořák. Jsem zvyklý svítit si v ložnici svíčkami. Ale tohle nemůže pokračovat! Zaživací systém mám z toho naprosto zdecimovaný. Jako bych byl zabetonovaný... *Takhle už to prostě dál nejde!*“

„Jistě, pane Basellecci, jistě. Naprosto vás chápu. Já s tím určitě něco... Hned zítra ráno... Spolehněte se.“ Norman couval ke dveřím a svoje slova potvrzoval horlivým přikyvováním. „A díky za kávu. Nemějte starost, vážně...“ Opakovaně nájemníka takto ujišťoval, omlouval se, vyjadřoval mu svoje pochopení, děkoval mu. Málem kýval hlavou ještě i ve chvíli, kdy se mu otevíraly dveře dalšího bytu.

„Dobrý večer, pane,“ zdravil mladého Číňana, který v nich stál, a byl připravený na jakékoli vzájemné neporozumění.

„Tak co, pane, jak vy se máte? Je na vás svět hodnej?“ ptal se ten muž. Ale měl aristokratickou tvář a orientálně chladné oči. Jeho výrazné severočínské rysy a tón jeho hlasu vyvolávaly dojem ozvučené vázy z doby dynastie Ming.

„Jako chlap – já si tu vůbec neušiju. Ty kočky z Greenwich Village, ony mne nebavěj. No podte dál, podte dál. Z těch keců mě hlava točí ještě teď. Porát samý jatata jatata. Copak ona nemůže prostě lehnout a dělat to?“ Vzal Normana kolem ramen a kormidloval ho bytem, zaneřádným plechovkami od piva, poházeným prádlem a zmuchlanými novinami. „Vy se posadit, hned to bude. Hodym sebou.“

Ale měl ruce oněch východních malířů, kteří dovedou jedním tahem štětce vykouzlit na papír půvabného ptáčka. Norman se posadil se vzpomínkou na ono děvče, které kdysi skolilo jeho zamilovanost tím nemožným ubzděním. „Mám dost napilno,“ oznámil Číňanovi z hrany poněkud nasmrádlého gauče.

„Rosumim, pane. Já se vzpamatuju brsy. Ale včera večer, já skoro grogy. Ona jen mluvit a mluvit. Než já ji dostal polohá léšmo, málem už ztratil sájem.“

„Jo – *lamour*...“ pravil Norman a začal vyplňovat kvitanci.

„Teda povim vám – vy jste ji měl slyšet. ‚Jak se ti lesknou ty tvoje pršivřšený orientální oči... Jseš jako člověk z Východu, trpělivej... umíš se ófladat...‘ Ófladat! Já už byl mimo sebe!“

„Pane – ta činže,“ upozornil ho Norman smutně.

„Rosumite – košili mi sundala už tady, a pak my potáčeli do koupelny,“ pokračoval. „No jo!“ luskl prsty. „A číny mi spadnuly do vany.“ Odběhl, vrátil se s mokrou náprsní taškou a lovil z ní mokré peníze. „Už si začínám pamatovat!“ zaúpěl. Sklesl na židli a schoval hlavu do dlaní. „Paneboše, co já to vývadým...“

„To víte – život je kolotoč...“ chlácholil ho Norman lhostejně. „Na shledanou za týden.“